

Віртуальна лексикографічна лабораторія
«Мультимедійний словник з інфомедійної грамотності»

Теорія та лінгвістичні технології:

Широков Володимир Анатолійович

(доктор технічних наук, академік НАН України).

Головний науковий редактор словника:

Загнітко Анатолій Панасович

(доктор філол. наук, професор, член-кореспондент НАН України).

Керівник та консультант робочої групи лексикографів:

Надутенко Маргарита Володимирівна

(кандидат філол. наук).

Технічна розробка та подальша технічна підтримка:

Надутенко Максим Вікторович

(кандидат технічних наук).

Практичне впровадження та подальша інформаційна підтримка:

Пономаренко Наталія Петрівна

(кандидат філол. наук),

Семеног Олена Миколаївна

(доктор філол. наук, професор).

Наповнення мультимедійного словника:

Наталія Пономаренко	Машинобудівний фаховий коледж СумДУ	Викладач	Куратор проекту, сценарист
Алла Титаренко	Машинобудівний фаховий коледж СумДУ	Викладач	Актриса
Мирослав Деревянко	Машинобудівний фаховий коледж СумДУ	гр. 413-ж	Актор, монтаж, озвучування термінів (укр.)
Каріна Завдов'єва	Машинобудівний фаховий коледж СумДУ	гр. 213-ж	Актриса, сценарист

Егор Савченко	Машинобудівний фаховий коледж СумДУ	гр. 213-ж	Актор, сценарист
Софія Євтухович	Машинобудівний фаховий коледж СумДУ	гр. 213-ж	Актриса
Артем Гриценко	Машинобудівний фаховий коледж СумДУ	гр. 202-о	Актор, оператор, звукорежисер
Катерина Рослякова	Машинобудівний фаховий коледж СумДУ	гр. 213-ж	Актриса, оператор
Гордій Бурмін	Машинобудівний фаховий коледж СумДУ	гр. 111-і	Озвучування термінів (англ.)
Анастасія Шевченко	Машинобудівний фаховий коледж СумДУ	гр. 413-ж	Актриса
Аня Галиченко	Машинобудівний фаховий коледж СумДУ	гр. 111-і	Озвучування термінів (англ.)
Олександра Яснік	Машинобудівний фаховий коледж СумДУ	гр. 413-ж	Озвучування термінів (рос.)
Аріна Столбцова	Машинобудівний фаховий коледж СумДУ	гр. 413-ж	Переклад
Тетяна Мовчан	Сумський державний педагогічний університет ім. А.С. Макаренка	Фахівець I категорії методично-організаційного відділу	Переклад
Інна Левенок	Сумський державний університет, доктор філософії	Викладач	Переклад
Олександр Ставицький	Київський інститут бізнесу та технологій, кандидат економічних наук, доцент	Завідувач кафедри комп'ютерних технологій	Куратор створення відеороликів
Ольга Єршова	Національна академія статистики обліку та аудиту, кандидат економічних наук, доцент, почесний професор	Завідувач кафедри економіко-математичних дисциплін та ІТ	Куратор створення відеороликів
Ольга Муратова	Горлівський інституту іноземних мов ДВНЗ ДДПУ, кандидат історичних наук, доцент	Завідувач секції теорії літератури та історії української літератури	Наповнення словника
Ольга Тітова	Горлівський інституту іноземних мов ДВНЗ ДДПУ, кандидат філологічних наук, доцент	Доцент	Наповнення словника
Тетяна Родіонова	Горлівський інституту іноземних мов ДВНЗ ДДПУ, кандидат філологічних наук, доцент	Завідувач кафедри української філології	Наповнення словника
Наталія Кошелева	Горлівський інституту іноземних мов ДВНЗ ДДПУ, кандидат педагогічних наук, доцент	Доцент	Наповнення словника

Наукові консультанти:

Кульбабська Олена Валентинівна

(доктор філологічних наук, професор, професор кафедри сучасної української мови Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича).

Струганець Любов Василівна

(доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та методики її навчання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка).

Вовк Мирослава Петрівна

(доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу змісту і технологій педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України).

Про систему

Віртуальна лабораторія «Мультимедійний словник з інфомедійної грамотності» розроблена в рамках грантової програми «МЕДІА&ВЧИТЕЛЬСЬКИЙ кампус» проекту «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність», що виконується Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) за підтримки посольств США та Великої Британії, у партнерстві з Міністерством освіти і науки України та Академією української преси. Створення такого програмного продукту є інновацією у галузі медіаосвіти та сприяє вирішенню низки актуальних проблем.

Пропонований словник є першою спробою систематизувати терміноряд медіалінгвістики з використанням «Віртуальної лексикографічної лабораторії «Мультимедійний словник з інфомедійної грамотності», враховує специфіку мовознавчого підходу до аналізу текстів у ЗМІ, особливості сучасних медійних текстів, методологію IREX, орієнтовану на формування компетентностей інфомедійної грамотності користувачів. Віртуальна лабораторія «Мультимедійний словник з інфомедійної грамотності» створює середовище, орієнтоване на забезпечення професійної взаємодії фахівців у галузі медіа у віддаленому режимі.

Обґрунтованість такого лексикографічного підходу назріла давно, адже українська медіалінгвістика розвивається в рідній інформаційній проблематиці, що її розв'язують у сучасній європейській науці. Відповідно, дослідницький інструментарій сучасного лінгвіста має бути синхронізованим, коректно представленим, удосконаленим і перспективним для подальшого наповнення й використання.

У світі цифрова лексикографія набула досить значного поширення. Можна стверджувати, що для розвинених мов світу в основному вже сформовано функційно повний цифровий лексикографічний простір. В Україні заявлена галузь поки що недостатньо розвинена. Лише Український мовно-інформаційний фонд НАН України має досвід створення та промислового випуску електронних словників нового типу. Фахівці академічної установи досліджують теоретичні й науково-технічні засади розроблення сучасних високоефективних інструментальних комп'ютерних засобів формування лексикографічних систем. Їхнє практичне застосування продемонструвало високу ефективність упроваджених засобів у формі **віртуальних лексикографічних лабораторій** та високу якість кінцевих словникових продуктів.

Метою створення віртуальної лексикографічної лабораторії «Мультимедійний словник з інфомедійної грамотності» є впровадження новітнього інформаційного інструментарію для віртуальної взаємодії в освітньому та лексикографічному процесах галузі медіаосвіти для створення словника нового типу з опорою на сучасні лінгвістичні технології і теорії.

Завдання:

- створення експериментальної системи віртуальної професійної взаємодії, яка застосовує сучасні лінгвістичні технології;
- формування інноваційного інформаційно-довідкового ресурсу, що містить інформацію про елементи онтології предметної галузі «медіа» (класи термінів, їхні дефініції та мультимедіа), який є відкритою системою, може оновлюватися в режимі реального часу та наповнюватися новими функціями;

- надання основних відомостей про ключові терміни та поняття інфомедійної грамотності широкому колу користувачів;
- використання словника як практичного тренажера для студентів та учнів.

Цільова аудиторія: здобувачі освіти, фахівці в галузі медійної комунікації, журналісти, учителі, викладачі, широке коло користувачів, які професійно цікавляться медіасферою.

Принципи укладання словника

Мультимедійний словник з інфомедійної грамотності формує базові поняття філологічного напрямку знання, комплексно представляє інструментарій, методологію, методи та важливу для медіалінгвістики аспектологію наукових підходів.

Словник побудований за класичним алфавітним принципом.

Терміни й наукові поняття становлять основну проблематику медіалінгвістики, її методи, типи й види аналізованих текстів і структурно-функційних мовних одиниць цих текстів. Словникові статті містять дотичні до власне лінгвістичних поняття, без яких неможливо проаналізувати специфіку мови у ЗМІ, що є синкретичною сферою сучасної гуманітаристики (насамперед журналістські, деякі політологічні та ін.).

Реєстр лексем ґрунтується на основі концепції інфомедійної грамотності, опрацьованої Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів. Автори концепції вважають, що компонентами інфомедійної грамотності є *медіаграмотність; критичне мислення; соціальна толерантність; стійкість до впливів і маніпулювань; перевірка фактів; інформаційна грамотність; цифрова безпека; візуальна грамотність; інноваційність, розвиток креативності.*

Словник подає українські відповідники на іншомовні слова, наприклад, *лід – вріз, врізка* та ін.

Словник забезпечує **міждисциплінарний підхід** шляхом введення в реєстр основних термінів із навчальних дисциплін, взятих із посібників, які є першими виданнями в Україні, що розкривають питання освіти з медіаграмотності на

уроках природознавства та біології, хімії, географії і т. ін.
(<https://www.aup.com.ua/posibnik-mediaosvita-v-shkoli-ta-na-uro/>).

Запропонована для користувачів «Віртуальна лексикографічна лабораторія «Мультимедійний словник з інфомедійної грамотності», на основі якої створено словник, є інструментом активної взаємодії між укладачами-учасниками проєкту (науковцями, викладачами різних предметів, журналістами, вчителями, студентами) з різних населених пунктів України та зарубіжжя.